

กลไกทางภาษาในการตอบคำถามของนักการเมืองไทย
ในการให้สัมภาษณ์สื่อมวลชน

นางสาว ศุภธิดา เทียมสมบุญ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาดำเนินการตามหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาภาษาศาสตร์ ภาควิชาภาษาศาสตร์
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2541

ISBN 974-332-452-6

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

**LINGUISTIC DEVICES IN POLITICIANS' RESPONSE
IN JOURNALISTIC INTERVIEWS**

Miss Suparithida Theamsomboon

**A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts in Linguistics**

Department of Linguistics

Graduate School

Chulalongkorn University

Academic Year 1998

ISBN 974-332-452-6

หัวข้อวิทยานิพนธ์

กลไกทบทวนในการตอบสนองของนักการเมืองไทย
ในการให้สัมภาษณ์สื่อมวลชน

โดย

นางสาว ศุภธิดา เทียมสมบูรณ์

ภาควิชา

ภาษาศาสตร์

อาจารย์ที่ปรึกษา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เพ็ญศิริ วงศ์วิภาณนท์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยรับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ นายแพทย์ สุภวัฒน์ จุติวงศ์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุดาทร อักษรนิชนาวิน)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เพ็ญศิริ วงศ์วิภาณนท์)

..... กรรมการ
(อาจารย์ ดร. ธีรพร พานโพธิ์ทอง)

ศุภธิดา เทียมสมบูรณ์ : กตโกตทางภาษาในการตอบคำถามของนักการเมืองไทยในการให้
สัมภาษณ์สื่อมวลชน (LINGUISTIC DEVICES IN POLITICIANS' RESPONSE IN
JOURNALISTIC INTERVIEWS) อ.ที่ปรึกษา : ผศ. ดร. เทียรศิริ วงศ์วิภาณนท์ ; 213
หน้า. ISBN 974-332-452-6

การศึกษานี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษากตโกตทางภาษาในการตอบคำถามของนักการเมืองเมื่อ
ให้สัมภาษณ์สื่อมวลชน ข้อมูลในการวิเคราะห์เป็นบทสัมภาษณ์นักการเมืองไทยในสถานการณ์การ
สัมภาษณ์แบบเฉพาะหน้า 10 บท และแบบจัดเตรียม 10 บท

งานวิจัยนี้แสดงให้เห็นองค์ประกอบพื้นฐานของการสัมภาษณ์นักการเมือง คือ การถามและ
การตอบที่มีลักษณะเป็นคู่ย่อยคำถามในการสนทนา 2 ชนิด คือ แบบกระชับและแบบยืดเยื้อ ผลของการ
วิเคราะห์แสดงให้เห็นว่า คู่ย่อยคำถาม-ตอบแบบกระชับมีจำนวนมากที่สุดในทั้งสองสถานการณ์ของการ
สัมภาษณ์ ในการศึกษาลักษณะการถามของผู้สื่อข่าวได้พบว่า มีทั้งการถามด้วยรูปประโยค
คำถามและด้วยรูปประโยคบอกเล่า ในการศึกษาการตอบคำถามได้พบการตอบคำถาม 3 รูปแบบ คือ
การตอบแบบเข้าเรื่องตรงประเด็น การตอบแบบเข้าเรื่องเฉียงประเด็น และการตอบแบบนอกเรื่อง
ในการตอบคำถามทุกรูปแบบ นักการเมืองใช้กลวิธีการกลบเกลื่อนที่ระมัดระวังการความร่วมมือ
ในการสนทนาทั้ง 4 ประเภท คือ การกลบเกลื่อนด้วยการละเมิดเงื่อนไขเชิงคุณภาพ เชิงปริมาณ เชิง
ความสอดคล้อง และเชิงรูปแบบ

ในภาพรวมของการวิเคราะห์ได้พบว่า สถานการณ์การสัมภาษณ์มีอิทธิพลต่อลักษณะของ
การสัมภาษณ์เพียงเรื่องเดียว คือ รูปแบบของการตอบคำถาม ในสถานการณ์แบบเฉพาะหน้า
นักการเมืองตอบคำถามแบบเฉียงประเด็นมากกว่าในสถานการณ์แบบจัดเตรียม

ภาควิชา..... ภาษาศาสตร์
สาขาวิชา..... ภาษาศาสตร์
ปีการศึกษา..... 2541

ลายมือชื่อนิสิต..... ศุภธิดา เทียมสมบูรณ์
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา..... เทียรศิริ วงศ์วิภาณนท์
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

3971894022 : MAJOR LINGUISTICS

KEY WORD:

INTERVIEW / JOURNALISTIC INTERVIEW / QUESTION / RESPONSE / ANSWER / HEDGING

SUPARTHIDA THEAMSOMBOON : LINGUISTIC DEVICES IN POLITICIANS' RESPONSE IN JOURNALISTIC INTERVIEWS. THESIS ADVISOR : ASSIST. PROF. PEANSIRI VONGVIPANON, Ph.D. 213 pp. ISBN 974-332-452-6.

This study aims at discovering linguistic devices used in Thai politicians' response in journalistic interviews. The data are 10 spontaneous interviews and 10 arranged interviews.

The research shows that the basic components of political interview are 2 types of question-response adjacency pairs : the concise and continued pairs. It is discovered that there are more adjacency pairs of the former type in both situations of interview. The study of the questions shows that the interviewers use both the interrogative sentences and the statements. The study of the responses shows that there are 3 types of response : answer-response, non-answer response and non-response. In all types of response, politicians use 4 kinds of hedging strategies : quality hedges, quantity hedges, relevance hedges and manner hedges.

In an overall analysis of the data, it is found that the interview situation can affect the elements within an interview in only one aspect. It is the type of response. There are more non-answer responses in a spontaneous interview than in an arranged interview.

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชา.....ภาษาศาสตร์

สาขาวิชา.....ภาษาศาสตร์

ปีการศึกษา..... 2541

ลายมือชื่อนิสิต.....ศุภวิภา เกษมสมบูรณ์

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....เพ็ญศรี วงศ์แก้ว

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงไปได้ด้วยความช่วยเหลืออย่างค้ำชูของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เทียรศิริ วงศ์วิภาณนท์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ซึ่งท่านได้กรุณาให้แนวความคิดและคำแนะนำ ตลอดจนข้อเสนอมานะต่างๆ อันมีค่ายิ่งต่อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยจึงขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ ที่นี้

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุภาพร ถักขนิณาวิน และอาจารย์ ดร. วัชรพร พานโพธิ์ทอง ที่ได้ให้คำแนะนำและแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ บิดา-มารดา และพี่สาว ที่ให้กำลังใจ เอาใจใส่ และสนับสนุนทางการเงินช่วยเหลือเสมอมาตลอดการวิจัย

ผู้วิจัยขอขอบคุณคุณรุจิรา สุวรรณน้อย ที่ให้คำปรึกษาและความช่วยเหลือทุกอย่างตลอดการวิจัย รวมทั้งเป็นเพื่อนที่คอยให้กำลังใจซึ่งกันและกันมาโดยตลอด ผู้วิจัยขอขอบคุณคุณศรวนีย์ ธรรมบุญานุรักษ์ คุณจิตราวดี สิงหนิยม ม.ธ. จรดวิไล จรุงโรจน์ คุณจากรุภัทร สุจิตมไฉ คุณเสาวลักษณ์ เมืองแมน คุณพนอเนือง สุทัศน์ ฃ อรุษา คุณสาคร เรือนไกล คุณวิเชียร สุนิรรรม คุณวิภาส โพนินพทย์ ที่เป็นเพื่อนร่วมเรียนกันมา ซึ่งคอยให้กำลังใจและความช่วยเหลือแก่ผู้วิจัย

ท้ายนี้ ผู้วิจัยขอขอบคุณ คุณวนิดา สุขสวัสดิ์ ที่ให้ความช่วยเหลือและคอยห่วงใยผู้วิจัยตลอดมาจนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

หน้า

	บทคัดย่อภาษาไทย	ง
	บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
	กิตติกรรมประกาศ	ฉ
	สารบัญ	ช
	สารบัญตาราง	ซ
	บทที่	
1	บทนำ	1
	1.1ความเป็นมาของปัญหา	1
	1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	2
	1.3 สมมติฐานของการวิจัย	2
	1.4 ขอบเขตของการวิจัย	3
	1.5 ประโยชน์ที่จะได้รับ	3
2	ทบทวนวรรณกรรม	4
	2.1 ปริเฉทการสนทนา	4
	2.2 การวิเคราะห์ชาติพันธุ์วรรณนาแห่งการสื่อสาร	10
	2.3 การสัมภาษณ์	12
	2.4 การกวดมกถือน	22
	2.5 ความต่อเนื่องของแก่นความ	26
3	การรวบรวมข้อมูลและขั้นตอนการวิเคราะห์	30
	3.1 การรวบรวมข้อมูล	30
	3.2 ขั้นตอนการวิเคราะห์	44
4	ชนิดของคู่ข้อมูลคำถาม-คำตอบในการสัมภาษณ์	53
	4.1 เกณฑ์ในการวิเคราะห์การเป็นคู่ข้อมูลคำถาม-คำตอบของการสัมภาษณ์	53
	4.2 คู่คำถาม-คำตอบแบบกระชับ	56
	4.3 คู่คำถาม-คำตอบแบบยืดเยื้อ	63
	4.4 สรุป	69

สารบัญ (ต่อ)

บทที่

5	วิธีการถามและลักษณะการตอบในการสัมภาษณ์	73
5.1	รูปแบบการถาม	73
5.2	ลักษณะการถามคำถาม	79
5.3	ลักษณะการตอบคำถาม	86
5.4	สรุป	98
6	กลวิธีการกลบเกลื่อน	101
6.1	การกลบเกลื่อนด้วยการละเมิดเงื่อนไขเชิงคุณภาพ	102
6.2	การกลบเกลื่อนด้วยการละเมิดเงื่อนไขเชิงปริมาณ	107
6.3	การกลบเกลื่อนด้วยการละเมิดเงื่อนไขเชิงความสอดคล้อง	112
6.4	การกลบเกลื่อนด้วยการละเมิดเงื่อนไขเชิงรูปแบบ	115
6.5	สรุป	118
7	สรุปการวิจัยและข้อเสนอแนะ	123
7.1	สรุปการวิจัย	123
7.2	อภิปรายผลการวิจัย	126
7.3	ข้อเสนอแนะ	129
	รายการอ้างอิง	131
	ภาคผนวก	133
	ภาคผนวก ก	134
	ภาคผนวก ข	185
	ประวัติผู้วิจัย	213

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	จำนวนคู่มือข้อคำถาม-ตอบแบบกระชับ	57
2	จำนวนคู่มือข้อคำถาม-ตอบแบบกระชับชนิดสมบูรณ์และไม่สมบูรณ์	62
3	จำนวนคู่มือข้อคำถาม-ตอบแบบยี่ดื้อ	65
4	จำนวนคู่มือข้อคำถาม-ตอบแบบยี่ดื้อชนิดสมบูรณ์และไม่สมบูรณ์	68
5	จำนวนคู่มือข้อคำถาม-ตอบในบทสัมภาษณ์สถานการณ์แบบจัดเตรียม	70
6	จำนวนคู่มือข้อคำถาม-ตอบในบทสัมภาษณ์สถานการณ์แบบเฉพาะหน้า	71
7	รูปแบบการถามในสถานการณ์แบบจัดเตรียม	77
8	รูปแบบการถามในสถานการณ์แบบเฉพาะหน้า	78
9	ลักษณะการถามในสถานการณ์การสัมภาษณ์แบบจัดเตรียมและแบบเฉพาะหน้า	85
10	ลักษณะการตอบคำถามในสถานการณ์แบบจัดเตรียม	97
11	ลักษณะการตอบคำถามในสถานการณ์การสัมภาษณ์แบบเฉพาะหน้า	97
12	สรุปกลไกภาษาที่ใช้ในการกลบเกลื่อน	120
13	การกลบเกลื่อนในสถานการณ์การสัมภาษณ์แบบจัดเตรียม	121
14	การกลบเกลื่อนในสถานการณ์การสัมภาษณ์แบบเฉพาะหน้า.....	121

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย